

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

لیکونکی: عباس حشمتی*
ژباړه: شاه محمود "سرتیر"
۱۶ اپریل ۲۰۲۵

د امریکا او طالبانو** بدلېدونکې خوځښتونه او سیمه ییزه ستراتیژي

افغانستان تل یو مهم دریخ درلود. له هیواد څخه د بیروني وتلو وروسته، متحده ایالات هڅه کوي چې د بگرام هوایی اډې ته لاسرسی بیرته تر لاسه کړي ترڅو په سیمه کې خپل نظامي شتون وساتي.

په تاریخي توګه، افغانستان د سیمه ایزو ستراتیژیکو او امنیتي تحرکاتو په جوړولو کې د پام وړ رول لوبولی دی. د روسیې امپراتورۍ او برتانوي هند دا د پوځي شخړې د مخنیوي لپاره د بفر زون اعلان کړ. په هر صورت، د سړي جګړې پای د سویلي، لویدیځ او مرکزي آسیا سیمو تحرکات بیا بدل کړل. د ترهګرۍ پر وړاندې د جګړې په پلمه د امریکا متحده ایالاتو یرغل ته د نړۍ په کچه شنونکي هم د شک په سترګه ګوري. ډیری خلک په دې نظر دي چې د دې یرغل تر شا د امریکا اصلي هدف د سیمې هیوادونو باندې نظر ساتل وو.

د ۲۰۲۱ کال په اګست کې له کابل څخه د امریکا د چټک وتلو او د طالبانو له خوا د هیواد د نیولو وروسته، افغانستان په اقتصادي او مشروعیت بحران کې ډوب شو. نړیوالې ټولني په افغانستان کې د ترهګرو سازمانونو د شتون او د طالبانو د واکمنۍ لاندې د بنځو او بشري حقونو د وضعیت په اړه جدي اندیښنې راپورته کړي دي. سربیره پردې، په کابل کې د افغان طالبانو لخوا د واک د بیا تر لاسه کولو وروسته ډیموکراسي او سیاسي کثرتیت هم کم شوی دی.

د طالبانو او بگرام هوايي اډې په اړه د ترمپ ادارې چلند

د طالبانو د واکمنۍ پر مهال د امریکا او افغانستان اړیکې هم د گڼ شمېر سیمه ییزو او نړیوالو عواملو له امله زیانمنې شوي. په هرصورت، د ترمپ ادارې په افغانستان کې د طالبانو د حکومت په اړه د امریکا چلند بدل کړی دی. دوی هڅه کوي چې په کابل کې خپل نفوذ بیا ټینګ کړي مگر د نرم ځواک له لارې. ولسمشر ترمپ په دې وروستیو کې د بگرام په ستراتیژیک هوايي اډه کې خپله علاقه ښودلې ده. د ۲۰۲۵ کال په مارچ کې کابل ته د امریکا میشت د افغانستان د چارو کارپوه، زلمي خليلزاد وروستی سفر د ۲۰۲۱ کال د اګست وروسته د یو امریکایي چارواکي لومړی سفر و. د دې سفر ظاهري موخه د طالبانو د حکومت لخوا د توقیف شوي امریکایي ګرځندوی، جورج گلېزمن د خلاصون په اړه خبرې اترې وې. له هغه سره د امریکا د یرغل شوي استازي، ادم بوهرل هم ملګری و. دواړو امریکایي چارواکو د طالبانو له څو چارواکو سره لیدني وکړې.

ګلېزمن د دواړو خواوو ترمنځ د بریالیو خبرو اترو وروسته د افغان حکومت له خوا خوشې شو. د افغانستان د بهرنیو چارو وزارت وویل چې هغه د "ښه نیت" او "د بشري اساساتو" په توګه خوشې شوی دی. په دې کې نور هم ویل شوي، "د افغانستان چمتووالی چې په ریښتیني توګه له ټولو خواوو سره، په ځانګړې توګه د امریکا متحده ایالات، د مقابل درناوي او ګټو پر بنسټ ښکېل کړي." د متحده ایالاتو د بهرنیو چارو وزیر مارکو روبيو هم دا خوشې کول یو رغنده او مثبت ګام وباله. په ټوله نړۍ کې شنونکي او څارونکي د دوو پخوانیو دښمنانو ترمنځ د اړیکو په دې نوي پرمختګ کې د پام وړ پوښتنې راپورته کوي.

ولسمشر څو ځله د بگرام هوايي اډې سره علاقه ښودلې ده. هغه د بایډن ادارې باندې هم نیوکه وکړه چې د بگرام هوايي اډه یې پرېښوده او د ۷.۲ ملیارد ډالرو په ارزښت پوځي تجهیزات یې پرېښودل. په هرصورت، د طالبانو او متحده ایالاتو ترمنځ د احتمالي معاملي ماهیت لا هم د اټکل وړ نه دی. که څه هم ډیری سیمه ییز هیوادونه لکه چین، ایران، هند، پاکستان او روسیه په افغانستان کې د طالبانو له اوسني حکومت سره محدودې اړیکې لري، خو دا هیواد لاهم د سیاسي او ډیپلوماتیک مشروعیت ترلاسه کولو لپاره مبارزه کوي. د دې غیرقانوني والي اصلي دلیل د افغان طالبانو لخوا د حکومت د ټول شموله او څو اړخیزه بڼې ردول دي.

د بشري حقونو او د ښځو د حقونو د سرغړونو سره سره، د متحده ایالاتو په ګډون مختلف هیوادونه هڅه کوي چې د طالبانو د لنډمهاله حکومت سره بیا اړیکه ونیسي ترڅو مختلف ستراتیژیک او اقتصادي اهداف ترلاسه کړي، چې په سیمه کې د یوې نوي لویې لویې پیل نښه کوي. تاریخ ښيي چې مختلفو قدرتونو د سیمه ییز ملاتړ له لارې پر افغانستان یرغل کړی دی. داسې ښکاري چې ولسمشر ترمپ په هیواد باندې د نفوذ ترلاسه کولو لپاره ورته زړې ستراتیژي کاروي. داسې ښکاري چې هغه د طالبانو حکومت ته د پام وړ وړاندیزونه وړاندې کوي، پشمول د پانګونې، ډیپلوماتیکې مرستې او مالي مرستې.

سیمه ییزې اغیزې

ترمپ غواړي د بگرام هوايي اډې ته د لاسرسي په ترلاسه کولو سره د سیمې هیوادونو، په ځانګړې توګه پاکستان، ایران او چین باندې ستراتیژیک نفوذ ترلاسه کړي. د هوايي اډې په اړه د خبرو کولو پر مهال، هغه وویل، "موږ به په بگرام کې یو کوچنی ځواک وساتو." هغه دا هم وايي چې هغه غواړي د چین له امله دا اډه وساتي. دا د افغانستان سره د اړیکو د پیاوړتیا لپاره د ترمپ ستراتیژیک هڅونه روښانه کوي. ډیری شنونکي دا هم باور لري چې متحده ایالات په سیمه کې د پوځي اډې په جوړولو سره د پاکستان او ایران د اټومي پروګرامونو څارنه کوي. متحده ایالاتو په

۲۰۱۱ کال کې د بگرام هوايي اډه د ترهگر اسامه بن لادن د وژلو لپاره پاکستان ته د ننوتلو لپاره وکاروله. که چېرې امریکا بيا خپل کنترول ترلاسه کړي نو دا اډه کولی شي په راتلونکي کې هم په پاکستان او ايران باندې د پوځي بریدونو لپاره وکاروي.

د یادونې وړ ده چې د طالبانو رژیم هڅه کوي چې ډیپلوماتیک مشروعیت او نړیوال پیژندنه ترلاسه کړي. سربیره پردې، د طالبانو په لنډمهاله حکومت باندې د هند نفوذ په دوامداره توګه مخ په زیاتیدو دی. له همدې امله، هند کولی شي د متحده ایالاتو سره د بگرام هوايي اډې کنترول بیرته ترلاسه کولو کې مرسته وکړي. په بدل کې، دا کولی شي د طالبانو حکومت سره مرسته وکړي چې له متحده ایالاتو څخه اقتصادي مرستې او مرستې ترلاسه کړي. سربیره پردې، د هند او متحده ایالاتو سره د طالبانو حکومت صمیمانه اړیکې کولی شي د دوی ډیپلوماتیک انزوا پای ته ورسوي. د ترمپ هیله چې د بگرام هوايي اډې کنترول بیرته ترلاسه کړي، د سیمې هیوادونو، په ځانګړې توګه ایران او پاکستان ته د پام وړ ننگونې رامینځته کوي. له همدې امله، ټول سیمه ایز هیوادونه اړتیا لري چې په کابل کې د طالبانو حکومت سره بنګیل شي. ایران او پاکستان اړتیا لري چې د مخ پر ودې سیمه ایز وضعیت سره د مقابلي لپاره کورني ثبات ډاډمن کړي.

*- عباس حشمتی - د سیمه ایزو او نړیوالو جیوپولیتیک مسلو لپاره د سیاسي مبصر او څیړنیز شنونکی دی. هغه اوس مهال د یو خپلواک څیړونکي او ژورنالیست په توګه کار کوي
**- د روسیې په فدراسیون کې منع شوی

منبع:

[Abbas Hashemite, April 13, 2025](#)